

Teismo praktikos rinkinys

Byla T-103/23

**Victor-Constantin Stan
prieš
Europos prokuratūrą**

2023 m. gruodžio 15 d. Bendrojo Teismo (dešimtoji kolegija) nutartis

„Ieškinys dėl panaikinimo – Reglamento (ES) 2017/1939 42 straipsnio 1 ir 2 dalys – Europos prokuratūros nuolatinės kolegijos sprendimas perduoti bylą teismui – Europos prokuratūros procesinis aktas – Kompetencijos nebuvimas“

1. *Europos Sąjungos teisė – Aiškinimas – Metodai – Draudimas Sąjungos teisę aiškinti „contra legem“*

(žr. 30 punktą)

2. *Ieškinys dėl panaikinimo – Sąjungos teismo jurisdikcija – Apimtis – Bendrojo Teismo įgaliojimai nagrinėti Europos prokuratūros procesinius aktus – Neįtraukimas (SESV 263 straipsnis; Tarybos reglamento 2017/1939 42 straipsnio 1 ir 2 dalys)*

(žr. 31, 36 punktus)

Santrauka

Directia Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Timișoara (Nacionalinės kovos su korupcija tarnybos Timișoaros teritorinis skyrius, Rumunija) gavus dviejų asmenų pranešimus, Europos deleguotasis prokuroras iš Rumunijos (toliau – prokuroras) 2022 m. sausio mėn. pradėjo tyrimą dėl to, kad nuo 2018 m. keli asmenys padarė nusikalstamas veikas, dėl ko galėjo neteisėtai gauti lėšų iš Europos Sąjungos ir Rumunijos biudžetų.

Atliekant šį tyrimą ir priėmus prokuroro nutarimą, Victor-Constantin Stan įgijo kaltinamojo statusą dėl neteisėto lėšų gavimo iš Rumunijos biudžeto veikų, kurių bendravykdis jis yra ir už kurias baudžiama pagal Rumunijos baudžiamąjį kodeksą. Prokuroras nurodė, kad siekdamas gauti lėšų iš Rumunijos nacionalinio biudžeto V.-C. Stan keletą metų Rumunijos valdžios institucijoms teikė suklastotus, neteisingus ir neišsamius dokumentus, susijusius su šešių bendrovių pateiktais projektais.

2022 m. gruodžio mėn. Europos prokuratūra nusprendė perduoti teismui bylą dėl, be kita ko, V.-C. Stan, o su juo nesusijusią bylos dalį dėl korupcijos ir klastojimo veikų nutraukė (toliau – ginčijamas sprendimas)¹.

V.-C. Stan pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme dėl, be kita ko, ginčijamo sprendimo panaikinimo ir paprašė jo pripažinti savo kompetenciją jį nagrinėti. Šiuo klausimu jis, be kita ko, teigė, kad Reglamentas 2017/1939 dėl Europos prokuratūros įsteigimo², kuriame *a priori* numatyta išimtinė nacionalinių teismų kompetencija tikrinti Europos prokuratūros procesinių aktų galiojimą, neatitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje nustatytų teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą reikalavimų.

Atsiliepime į ieškinį Europos prokuratūra nurodė nepriimtino pagrindus, motyvuodama, be kita ko, tuo, kad Bendrasis Teismas neturi kompetencijos priimti sprendimo dėl reikalavimo panaikinti ginčijamą sprendimą, nes SESV 263 straipsnis, susijęs su tiesioginiais ieškiniais, šiuo atveju netaikomas Europos prokuratūros procesiniams aktams.

Gavęs šį ieškinį ir nurodytą nepriimtino pagrindą, Bendrasis Teismas priėmė sprendimą dėl dar nenagrinėto Sąjungos teismo ir nacionalinių teismų kompetencijos, susijusios su Europos prokuratūros procesinių aktų teismine kontrole, atskyrimo klausimo ir atmetė ieškinį, pripažinęs, jog neturi kompetencijos jo nagrinėti.

Bendrojo Teismo vertinimas

Pirmiausia Bendrasis Teismas priminė, kad Europos prokuratūros procesinių aktų teismine kontrolė numatyta Reglamento 2017/1939 42 straipsnyje. Viena vertus, jame nustatyta, kad kompetentingi nacionaliniai teismai, laikydamiesi nacionalinėje teisėje nustatytų reikalavimų ir procedūrų, atlieka Europos prokuratūros procesinių aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, kontrolę³. Kita vertus, jame nurodyta, kad Teisingumo Teismas turi kompetenciją, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, priimti prejudicinį sprendimą⁴ dėl, pirma, Europos prokuratūros procesinių aktų galiojimo, jei toks klausimas dėl galiojimo iškeliamas valstybės narės teisme tiesiogiai remiantis Sąjungos teise, antra, Sąjungos teisės aktų, įskaitant Reglamentą dėl Europos prokuratūros įsteigimo, nuostatų aiškinimo ar galiojimo ir, trečia, šio reglamento 22 ir 25 straipsnių aiškinimo, kiek tai susiję su Europos prokuratūros ir kompetentingų nacionalinių institucijų kompetencijos kolizija.

Be to, minėtame 42 straipsnyje aiškiai numatyta Sąjungos teismo kompetencija pagal SESV 263 straipsnį tikrinti, ar teisėti yra tik tam tikrų rūšių Europos prokuratūros sprendimai⁵, kaip antai sprendimai nutraukti bylą, jeigu jie tiesiogiai ginčijami remiantis Sąjungos teise, sprendimai, kurie daro poveikį atitinkamų asmenų duomenų apsaugai, taip pat sprendimai, kurie nėra procesiniai aktai, pavyzdžiui, dėl visuomenės teisės susipažinti su dokumentais arba Europos deleguotojo prokuroro atleidimo iš pareigų, arba bet kokie kiti administraciniai sprendimai.

¹ 2022 m. gruodžio 9 d. Europos prokuratūros ketvirtosios nuolatinės kolegijos sprendimas.

² 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017, p. 1).

³ Žr. Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 1 dalį.

⁴ Žr. Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 2 dalį.

⁵ Žr. Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 3 ir 8 dalis.

Dėl galimybės Bendrojo Teismo kompetenciją grįsti plačiu ar Sąjungos teisę atitinkančiu Reglamento 2017/1939 42 straipsnio aiškinimu Bendrasis Teismas priminė suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią plačiai aiškinti nagrinėjamą nuostatą galima tik jeigu toks aiškinimas atitinka jos formuluotę, o aiškinimo *contra legem* negalima pagrįsti net aukštesnės privalomos galios normą atitinkančiu aiškinimu.

Nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas konstatavo, kad, kiek tai susiję su Europos prokuratūros priimtų procesinių aktų teismine kontrole, Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 1 ir 2 dalių formuluotės nėra dviprasmiškos, nes pagal jas nacionaliniams teismams suteikiama išimtinė kompetencija nagrinėti Europos prokuratūros procesinius aktus, galinčius turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, išskyrus šio straipsnio 3 ir 8 dalyse numatytas išimtis. Vadinas, klausimus dėl šių aktų galiojimo, atsižvelgiant į Sąjungos teisės nuostatas, ir šio reglamento nuostatų aiškinimo ar galiojimo Teisingumo Teismas nagrinėja tik gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad reikalaujamas panaikinti ginčijamą sprendimą ir dėl to pripažinti jo kompetenciją remiantis Reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo aiškinimu, pagrįstu teise į veiksmingą teisinę gynybą, ieškovas siūlo aiškinimą *contra legem*, todėl jis negalimas.

Galiausiai net darant prielaidą, jog ieškovas ne tik prašo plačiai išaiškinti Reglamentą 2017/1939, kad Bendrasis Teismas nagrinėjamu atveju turėtų kompetenciją, bet ir siekia apskūsti ginčijamą sprendimą, pateikdamas neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą dėl ginčijamo reglamento galiojimo, atsižvelgiant į ESS 19 straipsnį, toks prieštaravimas negalimas, nes Bendrasis Teismas neturi kompetencijos nagrinėti ieškinio pagrindinėje byloje.

Šiuo klausimu Bendrasis Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad vykdydamas Reglamente 2017/1939 numatytą teisminę kontrolę Teisingumo Teismas pagal SESV 267 straipsnį turi kompetenciją, be kita ko, nagrinėti klausimus dėl Europos prokuratūros procesinių aktų ir Sąjungos teisės nuostatų, įskaitant šį reglamentą, aiškinimo ir galiojimo⁶.

Nagrinėjamu atveju ieškovas iš principo gali kompetentinguose nacionaliniuose teismuose ginčyti Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 1 dalyje nurodytus Europos prokuratūros procesinius aktus ir tokiomis aplinkybėmis remtis šio straipsnio neteisėtumu. Jeigu nacionalinis teismas nuspręstų kreiptis į Teisingumo Teismą, šis turėtų priimti sprendimą dėl šio reglamento 42 straipsnio galiojimo, taip pat prireikus dėl Vidaus darbo tvarkos taisyklių galiojimo, atsižvelgdamas į Reglamentą 2017/1939 ir kitas Sąjungos teisės nuostatas, kuriomis ieškovas remiasi ieškinyje.

⁶ Tai patvirtinta Reglamento 2017/1939 42 straipsnio 2 dalyje.